

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 450 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Clerul germân și cooperativele.

Deși în Germania *bărbații de stat* au avut totdeauna la inimă bunăstarea poporului și problemele, cari au stat în legătură cu progresele economice, totdeauna au fost discutate cu mare interes între cele dintâi agende naționale și de stat, totuși și clerul german a cărui chemare e să îngrijască de cele spirituale, pe lângă îndeplinirea acestei misiuni, atât în trecut cât și azi au, stat la loc de frunte și în luptele de pe terenul economic. Uneori arătând înșiși preoții căile pe cari ar fi bine să se apuce altădată secundând cu dragă inimă toate acțiunile laicilor, cari erau în direcția aceasta.

Idea însoțirilor îi frământă pe Nemți de pe la anii 1849—50. Apostolii acestei idei au fost doi bărbați laici: *H. Sch. Delitssch și Reiffeisen*, dar după spusele lui Dr. Crüger și clerul s'a ocupat tot cam de pe atunci cu idea însoțirilor economice.

Parisius, *) vorbind despre reuniunile, cari au avut caracter economic înșiră între cele dintâi: *reuniunea numită a sfântului »Iosif«* din *Sachen*, înființată deja la anul 1865.

Scopul acestei reuniuni era după cum să spune în statute, promovarea intereselor economice și în special acordarea de credit eftin pe seama membrilor.

În § 2 din statute să spune, că *»membrii la însoțirea aceasta nu pot fi decât acei cetățeni, negustori ori meseriași creștini, cari își îndeplinesc punctuos datorițelor religioase, cari se bucură de nume bun și cari s'au*

dovedit de oameni cruțători și harnici.»

La anul 1872, când idea cooperativei de altcum era binișor cunoscută, clerul catolic adunat într'un congres la Breslau a luat hotărârea, ca toți preoții să se nizuiască a înființa la satele lor: *»însoțiri de credit, îusofiri pentru valorarea produselor, pentru procurarea în comun a celor de lipsă la purtarea economiei ori la purtarea meseriilor.»* *»Tovărășiile ce vor înființa necondiționat să fie puse pe basă creștinească și să nu piardă din vedere cei ce le vor conduce, că scopul lor e dedarea membrilor la cruțare și economie și că prin însoțirile astea să li-se deie ocazie celor mai cu stare să tindă mâna de ajutor celor mai săraci.»* *)

Afară de însoțirile acestea cu caracter mai mult sau mai puțin bisericesc, de cari mai sunt și azi mai ales în Bavaria, clerul atât cel catolic, cât și cel protestant, a avut și are chiar și azi o rolă însemnată la înființarea și conducerea cooperativei. Reiffeisen nu odată a mărturisit, că în acțiunea sa pentru lățirea tovărășiilor a aflat la preoții catolici cel mai mare și rodnic ajutor. **) Nu cu mai puțin zel a lucrat și lucră și azi pentru idea aceasta clerul protestant. Superintendentele Lofz, luând însuși parte la un congres cooperativ a ținut o vorbire însufletită, în care asigură pe membrii congresului, că *»autoritățile bisericii protestante, precum în trecut, așa și în viitor, vor sprijini cu dragă inimă idea cooperativelor, chiar de aceea și nu va înceta a lucra în direcția aceasta. Va lucra însuși și va îndemna clerul ca*

să sprijinească cu toată inima idea cooperativei.

Tot asemenea episcopul catolic Dr. Komp, un mare prieten al însoțirilor *»reiffeisiane«* ia parte la o adunare generală a tovărășiilor din prov. *Hessen* ținută la *Fulda* și cu ocazia aceasta episcopul spune, că dânsul e cu trup cu suflet pentru cooperative, cari desvoaltă o acțiune curat creștinească. Mărturisește mai departe, că dânsul a scris chiar și Sfinției Sale Papei dela Roma despre activitatea creștinească a tovărășiilor și că dânsul va sprijini dinpreună cu tot clerul său însoțirile *»Reiffeisen«*.

Cardinalul Kopp din Breslau la 11 Novembrie 1896 într'un circular cătră întreg clerul de sub păstorirea Sa între altele vorbește și despre tovărășii așa: *»Inainte de toate e de lipsă a legă în tovărășii economice pe proprietarii de mijloc și mici dela țară, pentru ca în feliul acesta, adecă ajutându-să împrumutat să se poată și dânsii folosi de avantajile economiei și a comerțului modern.»* — *»Așadară recomand și îndemn clerul din diecesa mea, ca să înființeze pela toate parohiile: tovărășii economice, reuniuni agricole și în special recomand băncile sătești reiffeisiane.»* Tot în feliul acesta glăsuște și o pastorală a cardinalului *Krements* și alta a episcopului Dr. Fischer din Köln. *) Ba mai mult chiar și Sfinția Sa fostul pontifice *Leo al XIII-lea*, încă a binecuvântat activitatea tovărășiilor.

Cel dintâi preot, care a luptat mult pentru introducerea însoțirilor *»Reiffeisen«* în Italia a fost Luigi Ceruti din Gambarare (Venezia). Înțelegând *Leo al XIII-lea* i-a trimis numitului paroh prin cardinalul

*) Dr. Crüger: Einführung in das Genossenschaftswesen Berlin 1907. Pag. 70.

**) Acelaș op pag. 76.

*) Opul citat pag. 78.

Rampolla o scrisoare de încurajare, care să stârșește așa: „Insoțirile de credit sătești „Reiffeisen“ sunt de mare folos nu numai pentru poporul de sub păstorirea frăției tale, ci sânt în general foarte acomodate pentru timpul modern» — »și pentruca să fi asigurat despre mulțumirea și bucuria Sfinției Sale, Preasfântul Părinte trimite binecuvântarea Sa asupra activității frăției Tale precum și asupra tuturor celorlora, cari vor lucra în vre-un fel sau altul în direcția aceasta.»

Tema aceasta a fost luată și în programul Congresului »für innere Mission« ținut la Posen (anul 1895). Aci după multe discuții interesante *) s'a adus următorul conclud: »In insoțirile de credit după norma lui Reiffeisen salutăm o acțiune curat creștinească, care are menirea de a pune în praxă reforme sociale moderne pe o bază creștinească«. „Insoțirile acestea sunt de origine creștinească, și urmăresc scopuri creștinești. Deci preoții să lucre și mai departe introducând cooperativa la sate spre eliberarea poporului nostru din lanțurile

*) Blätter f. Genossenschaften 1896 Nr. 16.

celui mai mare dușman“ (a sărăciei.)

Da într'adevăr, clerul din Germania a contribuit mult la zidirea cooperativelor. Și clerul acesta simte în sine mândria omului care a făcut un lucru bun, căci tovarășii din Germania sunt conduse cu adevărat în spirit creștinesc.

Pilda clerului german e vrednică să fie urmată fără întârziere de clerul ambelor noastre confesiuni. Mai ales că la noi nu e ca în Germania, ca adecă bărbații de stat să se intereseze cu dinadinsul de bunăstarea popoarelor. Guvernele noastre sunt mult mai ocupate cu »limba de comandă« ori cu colonizarea Săcuilor, decât să le mai rămâe timp și pentru lucrări de natura aceasta.

Berlin 20 Maiu.

A. Oțoiu.

Abuz cu celea sfinte.

Tare adeseori auzim și cetim, că biserica are a se luptă cu o mulțime de inimi, că toți credincioșii și mai cu seamă preoții trebuie să fie cu totul trezi și gata de luptă. E adevărat, că suntem în luptă și că trebuie să fim trezi și gata de luptă pururea; dar și aceea e adevărat, că pentru aceasta se cere multă disciplină și supunere necondiționată la hotărârile mai marilor. În mare parte a clerului nostru însă domnește lipsă de disciplină și lipsă de supunere, și

aceasta mai cu seamă la săvârșirea celor sfinte.

Păr. I. Costin a adus un caz de abuz, anume servirea s. liturgii numai de către preot, fără cantor. Acel caz e definitiv rezolvat de conciliul prov. III. T. III. C. I. p. 4, unde se spune expres, că „...nici în liturghiile private nu-i iertat preotului să slujiască singur“...

De data asta voiu descoperi și eu trei abuzuri, asupra cărora atrag atențiunea superiorității.

1. Mulți preoți nu voiesc, să știe, că nu-i permis să celebreze ori când liturghia S. Ioan Gură de aur. Cât e postul Paștilor, ei țin aproape în fiecare zi această liturghie cu toate că Conc. prov. I. T. IV. C. II spune lămurit, cănd avem să celebrăm o liturghie când cealaltă, iar Conc. prov. III. T. III. C. I. p. 5 dispune următoarele: „In biserica noastră să deosebesc trei feluri de liturghii... Preoții sunt datori a observa exact disciplina bisericii noastre privitoare la celebrarea acestor liturghii și nu le este iertat a celebra o liturghie în locul celeialalte, p. e. a sfântului Ioan Gură de aur în locul liturghiei Presanctificatelor fără autorizare dobândită dela Ordinariat“. — Aceasta dispoziție lămurită, care ne obligă pe toți, o calcă nu numai preoți singuratici, ci și sinoade protopopești, după cum se vede din Nr. 27 al „Unirii“, unde spune, că din prilejul sinodului tr. Almaș ținut în 5 April (Miercurea) s'a celebrat liturghia S. Ioan Gură de aur. Ori doar au avut „autorizare dela Ordinariat“?

2. Alt abuz tot la celebrarea s. liturghii e, că unii preoți primesc mai multe stipendii pentru o singură liturghie. Conciliul prov. III. în locul citat p. 12 spune: „Mai mult de un stipendiu nu poate să primească nici un preot pentru o singură liturghie și dacă ar face-o, este dator în conștiință a restitui, la ce eventualul se va și con-

FOIȚA.

CÂNTEC.

Am voit să 'ntreb de lună
Taina nopților senine,
Ce-a văzut, de unde vine
Ea să-mi spună.

Luna însă e tăcută
Câte știe nu le spune,
De sunt rele de sunt bune
Ea e mută....

Intrebai vântul să-mi spună
Ce-a auzit în a sa cale,
Și-mi șopti vorbele tale:
Noapte bună!

Nicu Fluor.

Păcătosul.

(Continuare și fine).

— Prea puțin dle, prea puțin pentru un om ca Dta, zise străinul și zimbă așa de tare, încât i-se întinse gura până la urechi. Dle Moiescu! Să știi că dumneata ești de aur, de cel mai veritabil aur. Toată adunarea noastră numai de Dta a vorbit. Mai

bine m'am hotărit să încunjur pe aici, că să te pot strânge odată în brațe, decât să mă duc pe drum oblu acasă și să nu te cunosc. Dta ești un erou dle! Napoleon...

— Ian lasă-mă! Nu știam că ce vrei?

— Ce să vreau? Nimica! Să fiu cel mai supus învățacel al Dtale...

În clipa aceasta o altă căruță se opri la poartă și un glas pițigăiat întrebă pe un trecător

— Aici șade dl Moiescu?

— Aici, zise trecătorul, arătând cu degetul spre portițuă.

Un om măruntel cu fața suptă, cu ochii albi, lăcrămători întră pe portiță. Să vedea de departe a fi o figură blondă, ostenită cu un păr, ce bătea în roșu. Veni până la cei doi, își ridică pălăria.

— Dle Moiescu, și noul venit întinse mâna către celalalt.

— Aici Dle aici, zise cel agrăit arătând cu degetul către dl Moiescu. Eu sunt Vărcățel învățator penzionat.

— Ai, dle Moiescu, de abia am apucat să te cunosc, zise acum noul venit strângând mâna dlui Moiescu cu amândouă ale lui. Zoale mi-am făcut caii până aici. Dta pilda vie a oamenilor de seama noastră.

Și din ochii cășcați tare ai vorbitorului se strecurau niște lacrimi, ce de abia se scurgeau pe față la vale.

— Înainte de toate să-mi dai voe, să-ți exprim cele mai sincere condolențe pentru

perderea celor 14 copii ai D-tale, zise mai departe cu glas tremurător noul venit. Vezi omul e prost la tinerețe, și cum se răsbună bentura și în copii...

Dl Moiescu rămase încrămenit.

— De ce 14 copii vorbești dumneata dle? Când am avut eu 14 copii? Și când mi-au murit mie copiii? Vrei să mă batjocorești, ori ți-ai greșit omul? Cine a avut 14 copii?

— Dneata, dle, răcni acum Vărcățel, doar s'a spus la adunare. Sărmanii! Și acum mi-e jale de ei. Vezi cum să răsbună în viață alcoolul?

O lacrimă mare i-se desprinsă și lui Vărcățel din ochi și fi alergă sărind prin urmele de vărsat pe obraji la vale.

— Dați-mi pace dlor. Văd că vreți să vă bateți joc de mine. Am avut o singură fată, care azi e preoteasă 'n Vrajba. Ce vorbiți de 14 copii?

— Ia nu te face modest cumetre, știm noi ce să culegem din vorbele D-tale zise iarăși Vărcățel și-l bătu pe dl Moiescu cu însămnătate pe umărul stâng.

În uliță se auzi iarăși o huruitură trecând, și la poarta dlui Moiescu se opri. Un glas striga către un vecin, care se uita peste poartă la căruțele, ce se îngrămădeau mereu la poarta dlui Moiescu.

— Ei măi nene, aici șade dl Moiescu? Patru înțară de-odată pe portiță.

strange". — Cei ce cad în acest abuz se scuză, că stipendiul e așa de mic, de nu pot celebra s. liturghie pentru un singur stipendiu. E adevărat, că în multe locuri stipendiul e tare mic, dar acesta nu-i motiv, să călcăm canoanele. E regretabil, că în arhidieceză nu-i stipendiu egal în toate părțile, dar e nădejde, că mai marii vor executa hotărîrea conc. prov. III. (loc cit.) referitoare la statorirea stipendiului missal și atunci vom avea pretutindenea același stipendiu.

3. Un alt abuz, care ar trebui stărpit e căutarea folosului privat în dictarea canonului la s. Mărturisire. Mulți preoți dau în canon slujba, ba am auzit de unul, care spune expres penitenților, că lui au să-i plătească săvârșirea acelor slujbe. Mai cu seamă lasă, să se plătească liturghii. Prin aceasta fac, să bătuiască credincioșii, că preotul cântă câștigul său. Canonul 5 al sinodului arhid. din 1869 dispune în aceasta privință următoarele: „Fiind Penința sacramentul cel mai de lipsă pentru toți, cari după primirea s. Botez au căzut în păcate, preoții vor întrebuița toate mijloacele zelului lor, celui pastoral, spre a administra sacramentul acesta cu fruct, cât se poate mai mare. Deci vor griji, să nu se întâmple, ca poftind bani pentru ascultarea mărturisirii, să înstrăineze pe păcătoși dela mijlocul cel mai puternic de îndreptare; iar la impunerea canonului, având înaintea ochilor facerea destul pentru păcate și îndreptarea moravurilor păcătoșului, se vor feri de orice măsură, prin care ar veni în prepus de plecare spre dobândă spurcată, ei mai vărtos vor stărui a îndemna pe cei îndreptați la fapte bune de îndurare creștinească”.

Aduc în public aceste abuzuri cu dorința, ca cei chemați să le pună capăt. Am citat verbal canoanele, cari se calcă, ca astfel să se vadă, că nu e vorbă de chestiuni, în

cari încapă discuția, ci e vorbă de niște decizii lămurite, cărora trebuie să ne supunem necondiționat. Dacă noi, preoții, nu ținem legile bisericești, cum vom aștepta să le țină credincioșii?

Octavian Popa.

Înapoi la Biserică! În unul din numerii de curând apăruiți ai marelui ziar „Minerva” din București, a apărut un prim articol interesant, peste care presa dela noi n'ar fi trecut așa ușor, dacă se ocupă cu ceva scandal ori ceartă. Acest articol poartă titlu „Dușmanii credinții creștinești” și se ocupă amănunțit cu ravagiile, pe cari le-a făcut în Franța eschiderea totală a religiei din învățământ, schimbând această țară, pe vremuri eminentă catolică, în o țară unde mai grozav băntuie necredința. Și lăpădarea de orice credință religioasă și cea mai naturală urmare a acestei boale e decadența Franței moderne, micșorarea populației și slăbirea indivizilor. În o țară unde un învățător sătesc poate să-și bată joc înaintea elevilor săi din școala primară de Dumnezeu, înjurându-l în chip necinstit, unde orice credință și morală e eșchisă din planul de învățământ, și ude se spune în gura mare, de bărbați cu greutate în societate, că nu e de ajuns să scoți pe Dumnezeu din școală, și să-i refuzi orice supunere, ci pentru ca să se poată întemeia fericirea socială și desrobi poporul nu e destul a ataca Biserica, ci trebuie ucis Dumnezeu, — temelile morale ale glorioasei națiuni franceze de odinioară se surpă, prăbușind totul și nimicind orice sentiment etic, dar făcând să crească în același timp în un chip înspăimântător crimele, ales printre tinerii, cari n'au atins vrâsta maturității.

„Ingroziți de aceste rezultate ale propagandei ateiste, Francezii cu suflet crești-

nesc încep a se ridica în contra școlii lor publice.

„Astfel inspectorul școlar Lavisse, constată cu durere: „Am ridicat nenumărate școli, dar am uitat de educație, totul e pregătit pentru fabricarea diplomelor, însă școlile primare, și chiar Universitățile nu sunt în stare a ne da caractere morale”.

„Un alt autor francez, I. Jolly, declară, că numai instrucția și educația religioasă pot aduce o mântuire Franței.

„Iată ce spune dânsul:

„Instrucțiunea poate lupta cu succes în contra păcatelor și crimelor, numai dacă e sprijinită pe o educație morală, care prin limpezimea ei va forma și caracterul copilului. Școala publică ne dă oare aceasta educație morală, a cărei lipsă o simțim cu toții? Suntem nevoiți a mărturisi, că nu ne-o dă. Copiii, care în mijlocul familiei lor s'au împărțit de oarecare educație morală, ajungând în școală, o pierd și pe aceasta cu totul....

„Adevărul este, că educația morală a tinerimei poate să dea rezultate dorite numai dacă se întemeiază pe religie”.

Să nu nesocotim aceste vorbe nici noi, cari ne-am învățat a maimuțări pe alții spre a ne arăta oameni culți și moderni. Inapoi la Biserică! căci numai ea poate să ne susțină în luptele de tot soiul, ce avem să purtăm!

Tot înainte! Primim aceste știri pe cari le publicăm cu plăcere: în Teaca numai foarte puțin s'a lucrat, în trecut, pentru cultura poporului român, în lipsa unui comitet permanent și stabil.

În prezent însă avem un despărțământ al Asociației și unul al fondului de teatru, — mult promițător, fiind așezat pe 3 colonne viguroase, în persoana dlor: Niculae

— Uite-l zise unul din cei cu voia bună. Nu trebuie să-l vezi și îl cunoști de departe, îl poți cunoaște și numai din spusese oamenilor.

Tabără rău cu toții asupra lui Vărcățel pe care îl strâneau și-l îmbrățișeau de să-i cauți păreche.

— Scumpul nostru președinte de onoare... Omul cel mai brav din tot Ardealul... eroul eroilor... numele Moisescu va fi scris cu litere de aur...

— Da ian mai lăsați-mă în pace, bre! Ori sunteți nebuni? Samăn eu cu dl Moisescu?

— Aici e, gătuiți-l pe el și mie-mi dați pace. Ce veniți toți la mine?

Și cum Vărcățel se scutura de ei și-și ridicase capul din mulțime, îi sclipea nasul în lumina de soare de gândea-i că arde.

Cei noi veniți se întoarseră acum către dl Moisescu, care sta zăpăcit și nu înțelegea chiar nimic din toate, câte se petreceau în curte la el.

— Cine ar fi crezut una ca asta, zise unul din cei patru, întinzând mâna dlui Moisescu.

— Așa de iute să-ți treacă roșata de pe nas dle...

Rânjeau cu toții. Dinții le stau rari ca colții unei greble.

Dl Moisescu deveni nerăbdător. Credea că ăștia au venit într'adevăr să-și bată joc de el.

— Ce vreți, dlor? Ce vă trebuie? zise furios către ei.

— Mai lasă-te dle, răspuse unul, ce până acum numai râdea, nu te mai face. Doar s'au spus ăștea destul de pe larg în adunare. Poți să nu fii așa modest, căci acu-s 6 luni erai ca și noi. Și noi vom fi ca Dniata.

— Așa-i strigară toți deodată. Trăiască dl Moisescu. Răsună curtea de strigătele lor, iar în poartă se călcău vecinii pe picioare vrând să vadă care de care mai bine, ce se petrece în curtea dlui Moisescu.

— Trăiască răsună iară strigătele celor din curte și când Vărcățel își ridică pălăria în slavă, începură cu toții a cânta „Să trăiască întru mulți ani”, în cor.

— U-iu-iu, încheia unul cântarea și începu a-și dondăi și-și o bătută, încât așa mai bubuia cu picioarele în pământ și pocnea din degete tocmai la spatele dlui Moisescu, de acesta se gândea acum să scape chiar și cu fuga dintre oaspeții aceștia primejdioși.

— U-in-iu-iu, se mestecară și ceilalți în chiuitură, dondăiau și ei la bătuta, pocneau din degete, mișcau din genunchi până ce să treziră prinși cu toții lanț în jurul dlui Moisescu. Săreau de nici nebunii.

Dl Moisescu sta să nebunească de ciudă. Nu era însă chip să scape din cercul ce se făcuse lanț în jurul lui.

— Trăiască răsună din nou de către

poartă și alte glasuri de străini se amestecă în horă.

— Trăiască dl Moisescu! Unul dintre cei veniți ridică o sticlă în slavă și o duse la gură.

— Hai și Dniata aici dle, și unul îl prinde pe dl Moisescu de mânecă.

— Dați-mi pace zise desperat dl Moisescu și se apăra cu toate mâinile de ceilalți. Vedeți-vă de drum, altcum am să vă dau afară...

Nu folosi nimic. Într'o învălmășală ca aceasta și cu astfel de oameni ce vei vorbi?

Dl Moisescu să sbătea grozav să scape din ghiarele lor.

— Ioane, Ioane striga desperat, da porcii ăștia afară, și se smânci cu toată puterea. O sfâșietură subțire se amesteca în sgomotul asurzitor și dl Moisescu fugea cât putea către casă. Și cămașa îi era spintecată. Clocotia de mânie.

— Ce tâlhărie! ăștia is bandiți nu-s oameni. Am să-i fuvă...

— Și ce minciuni Doamne! Că am fost bețiv ordinar, că am avut 14 copii, cari au murit din pricina beției mele, că am căzut pe drumuri! Grozav!

— De va fi făcut protopopul una ca asta, apoi nu-l sfătuesc să vină 'ndărăpt.

— Ura, răsună strigătele la poartă, le auzia cum se pregătesc cu toții să plece către casă. Dl Moisescu se uită pe o crepătură a oblonului în jos ca să vadă ce se

S. Aron, neobositul v.-protopop al tractului Fărăgău, Dr. Eugen Bran și Dr. Vescan, ambii advocați în Teaca.

Acești trei vrednici bărbați — în floarea vieții — s'au conjurat în contra întunecului masei de jos a iubitelui nostru popor român, și — ca adevărați apostoli ai luminei, acum de luni de zile, cutrierând satele din jurul Tecii, și pânăafund în câmpie, pe teritoriul alor două mari cercuri pretoriale, imprăștiind și sămănând învățături mântuitoare din ghiarele întunecului neștiinții. Și auume: Dl protopop, cu zel adevărat apostolic, predică în contra alcoolizmului, care amenință și poporul nostru cu ruina materială și spirituală!

Dl Dr. Bran sbiciuiește indiferentismul față de Asociațiunea noastră culturală, arătând — prin oratoria-i puternică — foloasele mari ale Asociațiunii întru luminarea poporului român!

Dl Dr. Vescan, prin satira-i fină și adânc tăietoare, cu mare succes ridiculează luxul, risipa și părăsirea portului național, original.

Dorim ca pilda lor să fie urmată și de alții în toate părțile, unde stăpânesc aceste boale dușmane înaintării poporului nostru.

Omega.

Correspondințe.

Pelerinaj la Prislop.

— raport special pentru „Unirea”. —

Duminecă, ziua sf. Ioan Evanghelistul, s'a ținut la Mănăstirea Prislopului, din Vicariatul Hațeg, în datinatul pelerinaj de primăvară.

Lume multă, câteva mii de oameni, au

petrece în uliță. Streinii erau printre căruțe și strigau cât îi lua gura numele lui. Satul întreg sta în jur și se uita prost la comedia asta neașteptată.

Lui dl Moiescu îi venea să sloboadă pușca între ei.

— Așa ticăloșie! Vezi dacă mă uit în gura protopopului? Și eu mai ocoș ca alți oameni! Nu beă, că mori! Parcă dacă oi muri, să va prăpădi lumea!

— Acuma-s de pilda bețivilor și de batjocura oamenilor. Iși trase doi pumni în frunte cât putu.

— Ura, răcniră iară cei de afară.

— Mai iată unul de ai noștri! Dar ce-i cumetre? Ești vesel și tu. Uuu!

Strigau după cineva. După cineva, care intrase iute pe porțiță la dl Moiescu, pe care o închise trăntindu-o tare.

Bate la ușa.

— Cine-i? întrebă dl Moiescu de dinlăuntru.

— Eu, strigă scriitorul de dinafară.

— Dar ce-a fost asta? întrebă aprins dl Moiescu deschizând ușa.

În fața lui avea pe dl Aghiont într-o stare de necunoscut. Pe picioare de abia putea stă și cum voia să spună ceva fără să i-se miște limba în gură, mirosia a toate beuturile din lumea asta.

— S'au vorbit minuni despre noi dondani dl Aghiont, minuni. Se izbi cu umărul de părete.

— Cine a vorbit?

luat parte la acest cuvies pelerinaj, atât pentru faptul că însuș Ilustr. Sa Episcopul Vasile a ținut să fie de față la această sărbătoare, cât și pentru ca să cunoască pe păr. Man, călugărul, care așezat în acest locaș de pace și mângâiere, va avea să facă începutul restaurării ordului călugărilor baziliani în provincia noastră bisericească.

În butul timpului nefavorabil, căci era rece din cale afară și vântul suflă dușmănește, pelerinii sosiră la Mănăstire încă de Sâmbătă.

Cel dintâi a fost Ilustr. Sa Episcopul, care veni preste Caransebeș în valea Hațegului. Urmă impunătoarea procesiune de pe valea Jiului, apoi dela Orăștie, dela Ghelar și din toate părțile vecine Mănăstirii. Era o admirabilă expoziție viuă de chipuri și vestimente; o varietate negândită, dar care făcea o plăcută impresie prin combinația atât de meșteșugită a colorilor și țesăturilor.

Așezată în o căldare și imprejmuită de toate părțile cu dealuri verzi și pline de podoabele primăverii, printre cari feluritele costume ale bărbaților și femeilor aranjau o minunată priveliște, mănăstirea domniței Zamfira merge înainte spre desăvârșită restaurare.

Dupăce s'au renovat radical clădirile de locuit și ridicat un șopru mare unde să se țină sf. slujbă și adăpostească poporul în vreme de ploaie, de prezent se lucră la restaurarea bisericii. Ridicată înainte cu câteva sute de ani de domnița Zamfira, fiica lui Moise Basarab al Munteniei, clădirea a avut să sufere foarte mult din partea străinilor de limbă și lege.

Escel. Sa Mitropolitul Victor, ca Episcop al Lugojului, a făcut primele lucrări pentru restaurarea acestei vechi Mănăstiri. Aceste lucrări au fost continuate apoi de Ilustr. Sa Episcopul Demetriu și Preasf. Sa

— Știu eu? Oamenii dintr'unu în altu. Ști Dta cum vine vorba.

— Dar cine a adus vorba, omule? Ca să știu ce să fac...

Iși freca mâinile de ciudă și năcaz.

— Cine? Știu eu? N'a adus-o nime. Te-au ales numai președinte de onoare. Vorba a venit apoi pe urmă.

Se puse pe un scaun.

— Și ce vorbiau!... Nu-i rabde Dumnezeu. De Dniata ca Dniata, dar despre mine? M'am strecurat dintre ei, ca nu cumva să mă cunoască careva. În cea dintâi crismă apoi mi-am înecat năcazul...

— Trăiască, resună iarăși de afară și începă a cânta din nou corul de mai înainte: „Să trăiască”.

— Mă scot din sarite mișeii. Anuță, Anuță adă vin în aste două cante.

— Și spre marea surprindere a celor de afară, iată se deschid obloanele la dl Moiescu și în ele apare dl Moiescu cu dl Aghiont fiecare cu câte o cantă în mână...

Când în ceialaltă zi veni protopopul și intra pe neașteptate în casă la dl Moiescu, rămase incremenit. Pe masă erau două cante goale, prin păhară vin, iar dl Moiescu dormea tun pe pământul gol. Lângă el era răsturnat scriitorul, care avea încă un picior sus pe fotel. Protopopul închise ușa încet și ieși nedumerit, fără să știe ce s'a putut întâmpla.

T.

Episcopul Vasile, care își dă toată silința pentru restaurarea Mănăstirii după întâiele sale forme, ce amintesc bisericile românești din Muntenia.

În ziua de pelerinaj dimineața s'a celebrat sta liturgie în biserică, cuminecându-se cei mărturisiti deacasă. În același timp zeci de confesari, în frunte cu Preasf. Episcop Vasile ascultau mărturisirile nenumăraților credincioși, care doriau împăcarea cu preabunul Dumnezeu.

La 9^{1/2} se începă sta liturgie pontificală în liber. Ilust. Sa era asistat de 10 preoți și 2 diaconi, cântă corul din Hațeg.

După sf. Evanghelie zelosul și neobositul Arhipăstor luă cuvântul, schițând în trăsături generali istoricul Mănăstirii și noblele născuțe ale ilustrilor săi înaintași pentru restaurarea acestui sf. locaș. Pomeneste mulțumind lui Dumnezeu, că a putut să facă începutul aducând în acest locaș de pace pe întâiul călugăr, păr. Leo Man, care va stă la dispoziția tuturor, pe cari lipsele sufletesti îi va îndreptă într'acolo. Îndeamnă pe credincioși să alerge la dânsul, ori de câteori vor avea trebuință de mângâiere și povăț în luptele vieții.

La sfârșitul sf. Liturghii ia cuvântul păr. Man, și într'o avântată și calduroasă cuvântare tâlcuiește rostul său în acest sfânt locaș. Ziua și noaptea stă la îndemâna tuturor, cari vor avea lipsă de sfatul și învățăturile, — nu ale mele — cum a zis Sfinția Sa — ci ale Fiului lui Dumnezeu, care a murit pe lemnul Crucii pentru dragostea noastră, și pe cari sfinții săi apostoli le-au adunat în sfilele Scripturi.

Atât cuvântarea Ilustrului Arhierou, cât și vorbirea simpaticului ieromonah, au fost ascultate cu cea mai încordată atenție, găsind răsunet și pământ bun în inimile miilor de ascultători.

După sf. liturgie, cuminecându-se în biserică mănăstirii cei mărturisiti, s'a servit sf. Maslu asupra celor bolnavi. Și apoi reînouiți cu toții spre o nouă viața, curată și potrivită sfințelor învățături creștine, miile credincioșilor s'au depărtat la ale lor, păstrând multă vreme în afunzimele inimilor lor neprețuitele povețe pentru o nouă viață creștinească și plăcută lui Dumnezeu...

Din Blaj au luat parte la acest pelerinaj, dl Aurel C. Domșa cu dna, dș. Anastasia Maniu, profesoară la școala civiilă de fete și dl Flaviu Domșa profesor de desen.

Dorim Ilust. Sale, ca opera începută de preabunul nostru Mitropolit să fie desăvârșită de Preasfinția Sa, făcând din această sf. Mănăstire un locaș unde să înflorească mărețele virtuți creștine și unde creștinii evlavioși să alerge din toate părțile după mângâiere și liniște!

Spicuirii.

— *Democratism ori aristocratism?* —

„Arhieriei trebuie să stea în contact cu preoțimea și să se bucure de ajutorul și informațiile ei. Dar Consistorul superior bisericesc (din România), ca for de *jurisdicție*, contrazice cu totul spiritul creștin, care înființa sa e aristocrat, și nu democrat. Iisus Hristos din tălpi și până în creștet era *rege*. Nu există nici o apariție istorică, care să se fi arătat în lume într'o așa maiestatică stră-

lucire. Cu toată dragostea sa pentru cei săraci, între sine și ei eră o mare deosebire și tot așa și între sine și apostoli eră o deosebire esențială. Același lucru se întâlnește și la urmașii săi, apostolii. Nu eră despotism, căci iubirea împiedecă aceasta; dar cu tot altruismul, tot aristocratism rămâne în biserică. *Acest principiu de aristocratism nu se poate atinge, fără a se atinge esențial creștinismul.* (Dr. Lazăr Gherman din Cernăuți în „România creștină“ Nr. 20—1911).

Reviste.

În Camera Ungară s'au continuat debaterile la bugetul cultelor. Deputatul popular Ion Molnár a desvoltat în conturi largi, dar vii, triste episoade morale, de cari geme societatea noastră și le-a dedus în mare parte din legile politico-bisericești din vigoare. Vieața familiară împinsă în prăpastii, descreștinarea opiniei publice, năvălirea francmasoneriei fără simț de pudoare cinstită, socialdemocrația destructivă, îngrozitorul număr de criminaliști, prognografia efrontă apucată pe binele teatrelor șcl. șcl. sunt tot atâtea tablouri, de cari un creștin bun se îngrozește. Continuând a vorbit despre salariile profesorilor de religie, și pretinde, ca pe baza articolului de lege XXXIII din 1883, să fie și dâșii întăriți la școlile medii — la cele de stat — de profesori publici ordinari, asignându-li-se leafă legală la fel cu ceialalți profesori, după ce e calificarea recerută o au (maturitate și școală superioară). Cel mult din istoria literaturii maghiare și din cea culturală, din pedagogie și din filosofia concernentă de-ar mai prestă examenul cuvenit, pe care însă în urma studiilor superioare însă prea ușor le-ar putea însuși. Trece apoi la proporțiile, în cari directorii și profesorii catolici ocupă catedrele țării. Tractează încolo despre soarta învățătorilor confesionali, pe cari îi află scurtați în venite față de cei dela stat, pentru ce pretinde modificarea legii din 1907 într'acolo, ca între leafa unui învățător de stat și a celui confesional să nu fie nici o deosebire. — Pretinde regularea penziunii învățătoresți (după 10 ani de serviciu sunt prea puține cele 40%). — Cere răscumpărarea lecticalelor atât pentru preoți, cât și pentru cantori. Referitor la autonomia catolică, ceteste următorul proiect de rezoluțiune: „Se îndrumă on. guvern, ca proiectul de lege refe-

ritor la înființarea autonomiei catolice să-l prezinte fără preget și să-l predeă debaterii îndată după încheierea bugetului de față“.

Vom mai vedea, ce vor aduce zilele de apoi!

Dela Asociațiune.

Ne vedem îndemnați a ruga pe P. T. abonenți ai Bibliotecii populare, ca să fie cu considerare la multele greutăți ce a trebuit să întâmpinăm la pornirea acestei nouă lucrări. Nu în nepăsarea noastră, ci în firea lucrului trebuie deci căutată cauza micilor neregularități ivite în decursul expediției numerilor apăruiți până acum.

Până acum au apărut trei numeri, cari au fost trimiși tuturor abonenților. Nr. 4—5 apare într'o singură broșură — de unde provine și întârzierea de o lună — și se va expediă în zilele din urmă ale lunii lui Maiu.

Rugăm deci pe toți abonenții să fie în așteptare, căci în zilele viitoare vor primi și Nr. 4—5, iar de aici încolo în fiecare lună broșura făgăduită.

Sibiu, în 9/22 Maiu 1911.

Administrația „Bibliotecii Popolare“
a Asociațiunii.

Noutăți.

Malestarea Sa, va părăsi probabil pe la începutul lui Iunie n. Budapesta spre a petrece Rusaliile în Viena. De prezent e încă în Gödöllő și nu se știe în care zi pleacă din acest loc predilect de vilegiatură.

Groznică nenorocire în Paris. Duminică la amiază telegramele venite din Paris aduceau știrea, că la marea întrecere de aviație aranjată la Paris, chiar la început, un aeroplan apucat de vânt a căzut rânind greu între mulți alții pe ministrul prezident Monis și pe ministrul de războiu Berteaux. Acest din urmă a și murit în scurtă vreme, pe când celalalt se luptă între moarte vieață. Întrecerea cu sborul aveă să se facă pe distanța dintre Paris și Madrid și astfel e ușor de înțeles nemărginitul interes, ce s'a manifestat față de ziua întrecerii. Pe după tribune erau numai automobile vre-o nouă mii. Aranjării spun, că numărul oamenilor dela față locului a trecut peste un milion. Catastrofa a provocat mare senzație peste lumea întreagă și se comentează foarte agitat.

Aviz! În comuna Săliște (comit. Sibiu) se va ținea târgul de țară pentru vite cernute și cai în 11, 12 și 13 Iunie, iar târgul de marfă în 14 Iunie st. n. a. c.

— Târgul de vite în Szászsebes va fi în 30 și 31 Maiu st. n. *Magistratul orașesc.*

Petreckeri. Reuniunea femeilor române din Blaj, invită la *Maialul*, ce-l va aranja Duminecă în 28 Maiu st. n. a. c. în „Grădina din Veza“. Începutul la 4 ore p. m.

Noul Ierusalim. Ierusalimul are azi 85.000 locuitori jidani și 120 școli și sinagoge. Mohamedanii băștinași, în urma greșitei politici de colonizare a tinerilor turci pierd zi de zi tot mai mult din pământul lor părintesc, dând loc ovreilor pripășiți, cari deja și în Jaffa, Haifa și Tiberias au puter nice colonii. Și exproprierea se face sistematic în vederea — împărăției jidovești.

A plecat în lume o nouă mie de guri flămânde din țara noastră. — La Fiume au urcat alaltăeri vaporul „Carpatia“ și au cântat plângând înainte de plecare imnul maghiar. — Au și avut de ce!

Vifor, grindină, zăpadă, îngheț. Din Sighetul-Marmației se dă știrea, că după mai multe zile de ploaie rece și vifroasă, alaltăeri noaptea a înghețat. Înghețul a stricat mult sămănăturilor. În depărtare munții se văd acoperiți cu zăpadă. În Ban a fost brumă. Pe dealurile de lângă Szászsebes a nins în nopțile trecute; termometrul arată 2 grade sub 0. În acelaș timp a fost îngheț în Dunaföldvár, Aknaszlatina, Rajeczfürdő, Ógyalla, Tátrafüred, Arvaváralfa, Ungvár, Selmechánya, Arad, Magyaróvár, Alsó-Kubin ș. a. Peste întreg comitatul Sáros a înghețat cucuruzul, crumpenele, fasolea și cucurbetele. Acelaș frig și îngheț se vestește încă din multe alte locuri. — La noi în Blaj după câteva zile friguroase, Marți d. a. pela orele 4 a pornit o ploaie între tunete și fulgerări, sfârșindu-se cu grindină măruntă. Azi, Miercuri înainte de amiază s'a continuat aceeaș ploaie cu grindină mai deasă. Temperatura e foarte scăzută.

Iarăș Nathan. Mai multe foi din Roma aduc știrea, că regele Italiei va ridica pe ovreul Nathan în 14 Iunie la rangul de conte.

Guvernul francmason din Portugalia arestează zilnic oameni bănuți de idei monarhice, și face tot posibilul spre a infricoșă cetățenii în fața apropiatelor alegeri. — Mulți comercianți, profesori, preoți, oficeri pensionați, polițiști ș. a. au fost arestați și duși în Lisabona. Se dă cu socoteală, că există un complot împotriva republicei. — Se așteaptă răscoală în tot momentul și unii susțin, că răscoala s'ar începe de-odată cu intrarea în vigoare a legii despre separarea bisericii de câtră stat.

Baronul Bánffy Dezső, fost ministru prezident, a răposat azi-noapte la 1/2 3.

Eva în Franța. O statistică de curând apărută, aduce interesante date despre mulțimea evelor în funcțiile de stat din Franța. Statul francez are de tot: 120.000 eve aplicate, dintre cari 18.602 sunt ocupate la postă. Dintre acestea 693 sunt tabelare. La tren funcționează 6356. Dintre acestea 5000 sunt sentinele numite mai clasic: boacteri. În ministeriu de externe de externe se ocupă 23, în cel de războiu 685, dintre cari 670 lucră în fabrici de praf de pușcă. Cea mai mare leafă ce o poate câștiga o femeie în Franța e: 15 mii franci. — Adamii câștigă, firește, mult mai mult.

Dela Milano — la Como. Senatul din Milano a hotărît să construiască o linie ferată între Milano și Como, preliminarând suma de 18 milioane. — Trenurile de pe linia aceasta vor întrece în viteză pe toate celelalte trenuri italiene.

Din ale proletariului. Într'o foaie din Murășoșorheiu s'a putut vedea mai zilele trecute și inseratul: „Un sodal de barbier domnesc, prima calitate, solid și cu examen de maturitate, de prezent auditor universitar, caută pe restimpul de vară aplicație într'un salon de frizat mai de seamă, la scaldători. Oferte binevoitoare rog: Molnár Gusztáv, candidat de profesor, Szolnok, Szántó-utca“.

Mii de coroane. Poliția din Pesta a deținut pe individul Déhel János, care aveă la sine vre-o două sute de bancnote de câte 1000 cor., pe cari le imbiă oamenilor cu câte 100 cor.

Partea Literară.

Biserica Romano-Catolică din împărăția rusească.

de

P. M. C. Hellon S. I.

Partea întâi.

Date statistice despre Biserica Catolică în Imperiul Rusc.

(Continuare).

II.

Posturi onorifice. Collegium Petro- politanum. Bisericile.

A) Capitluri. Deosebim în imperiul rusesc capitlul catedral și capitlul colegial. Capitluri catedrale există în imperiu 13. În fiecare dieceză câte unu, în dieceza de Lutsk-Zytomierz două. Altfel se prezintă capitlurile din Regatul Polon, altfel în Țarat. În diecezele din Regatul Polon, conform „ucazului“ din 26 Decembrie 1865. fu redus numărul scaunelor canonice la 12: patru din canonicii capitlari sunt prelați; iar patru, cei cei mai recentți, nu primesc nici o remunerațiune corespunzătoare, canonică. Salarele celorlalți canonici sunt moderate de tot: cei patru canonici prelați primesc câte 375 ruble, ceilalți patru canonici 300 ruble pe an. În Țarat, se alcătuește capitlul catedral din 9 membri, anume 6 canonici-prelați și 3 canonici gremiali. Numai dieceza de Tyraspol are un capitl cu 2 prelați și 4 canonici gremiali. Dotațiunea canonicilor în Țarat variază între 200 și 600 ruble anual.

Capitlurile colegiale astăzi sunt în număr de cinci, și numai în Regatul Polon, unde înainte vreme fuseseră mult mai numeroase. Aceste capitluri se compun din câte 3 prelați și 4 canonici. Dar aceste posturi sunt actualmente exclusiv onorifice, fără nici o obligațiune sau îndatorire, însă și fără remunerațiune.

B) Consistorii. Fiecare dieceză recunoscută de guvernul rusesc are aparte câte un consistor general. Am mai amintit în statistica diecezelor de înființarea altor trei consistoare anume în Kalisz, Piotrkow și Pultusk. În imperiul rusesc funcționează așa dar 15 consistoare. Membru consistorial poate fi în Regatul polon numai un preot; adică, aici consistoarele sunt în mâna clerului; în Țarat se mai admit și laicii ca membri ai consistoarelor diecezane, încredințându-se lor funcțiunile secundare de secretar, referendari, registrator, arhivar, cancelist etc.

C) Collegium Petropolitanum, sau după titlul de azi: Collegium Ecclesiasticum Romano-Catholicum Petropoli. Pentru a înțelege această instituțiune, unică probabil în toată lumea, vom schița pe scurt istoricul ei. — Firea lucrului și istoria constată, că „ta-roslavismul“ a stăruit de-a pururea să fe-rească pe toți supușii „sfinței Rusie“ de ori ce înfrăurire a sf. Șeaun Roman. Nici nu i-a putut lipsi succesul, câtă vreme numărul catolicilor nu cumpăniă mai nimica. Dar după dismembrarea Poloniei, când numărul locuitorilor din imperiu se sporî deodată cu câteva milioane romano-catolici, înstrăinați de „ta-

roslavism“ ca națiune și religie, natural trebuiau aplicate alte măsuri. A-i abate pe acești noi supuși de religiunea lor strămoșească și de Roma, nu era chip. Drept aceea căută să-și însușească atribuțiunile Romei și să-și extindă supremația pravoslavnică asupra bisericii catolice, sub formă diversă și amăgitoare. Întâia încercare, la anul 1772, era prea stângace. Catolicii fură subordinați unei comisii guverniale, denumite Justice-Collegium, înființate încă de Petru c. M. pentru a supraveghia confesiunile protestantice în Livonia, cucerită de dânsul. Împărăteasa Catarina II. a permis, ce-i drept (ucazul din 17 Ianuarie 1782 §. 2.), ca catolicii să se poată îndreptă în chestiuni anume de-a dreptul la senat, totuș până la anul 1797 figură Justice-Collegium ca autoritate supremă peste biserica catolică din imperiu. Apucătura guvernului n'a reușit. Împ. Pavel I. a înființat în urmă (1797) o nouă comisiune cu acelaș caracter și după acelaș model ca protestantismul Justice-Collegium, însă exclusiv pentru catolici. În fruntea acestei corporațiuni ecclesiastice supreme peste biserica catolică, denumite cu titlul oficial „Departamentul romano-catolic din Justice-Collegium“, trebuia să prezideze, din voia și grația Țarului arhiepiscopul catol. de Mohilew: dar vice-președintele, procurorul, secretarii, o parte egală de asesori (consilieri activi) și toți canceliștii erau persoane mirene, laici și creature de ale guvernului. Acest „departament exerciă atribuțiunile sale (administrative și judecătorești) chiar în decursul anilor 1797—1799, pe când dregătoria nuntial apostolic Laur. Litta! Zilele „departamentului“ au fost și ele scurte: La anul 1801, din porunca țarului Alexandru I., se ivește o comisiune nouă cu alt nume și alte atribuțiuni, dar de acelaș calibru. Numele cel nou sună: „Colegiul bisericesc romano-catolic“. Atribuțiunile au fost încă mai radicale decât odinioară.

Acest „Colegiu bisericesc r.-c.“ trebuie să fie un consistoriu suprem, cu jurisdicțiune superioară peste toate consistoarele episcopice, peste toate persoanele neexceptionând ordinariatele diecezane, cu un cuvânt peste toate chestiunile din forul extern și intern ecclestico-catolice. Apoi încă decisiunile Collegiului trebuie să fie conforme dreptului canonic, luând drept „bază și fundament“ regulamentele și ucazurile Monarhului (§. 8. ukazului din 13 Noem. 1801). De aici vedem. ce direcțiune și ce scop avea corporațiunea aceasta! Președintele colegiului era și acum arhiepiscopul de Mohilew și doi membri, un episcop și un prelat: asesorii trebuiau aleși din capitlurile catedrale; în fine doi membri vor fi aleși de Senat, spre a fi aprobați de împărat.

Nu vom urmări mai departe istoricul acestei instituțiuni. Notăm numai faptul, că îndată după aparițiunea regulamentului din 13 noem. 1801 toți episcopii catolici din provința Mohilew în frunte cu nuntial pe atunci prezent în Petersburg, Toma Srezzo, au rugat pe mitropolitul lor, Siestrzencewicz, să mijlocească la curte modificarea unor paragrafe, așa fel ca regulamentul să poată fi aprobat de Curtea Romană. Treaba a cam schiopătat din vina presumpțuosului mitropolit Siestrzencewicz, căruia în schimb, guvernul îi recunoscă o competență ne mai pomenită asupra catolicilor, postponând autoritatea „Colegiului“. Însă de curând s'a stâns și steaua personală. În anul 1810 se crează pentru

toată Rusia „Direcțiunea generală pentru afacerile bisericești ale confesiunilor străine“, adică o corporațiune ca parte de guvern: o parte din atribuțiunile colegiului au trecut la dânsa. În fine s'a ivit „ministrul de culte și instrucțiune națională“, la 24 Octom. 1827, și cu dânsa a intrat în oficiu „secția pentru afacerile romano-catolice, greco-unite și armenesti“, în frunte cu directorul despărțământului pentru afacerile bisericești. „Supremația“ a trecut de fapt dela „Colegiu“ la Minister, ale cărui atribuțiuni crescuseră imens.

(va urmă).

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

34

— Sigur!... răspuse Zbisko, dând din umeri, — pentru aceea le-am spart la amândoi capul în Ksesnó!

— Pentru Dumnezeu! — strigă Mazko încrucișându-și mâinile.

Abatele se făcu palid; mirarea îi fu mai mare decât mânia, dar observă îndată, că va putea face un serviciu lui Zbisko și de aceea continuă:

— Și pentruce nu ne-ai spus nimic...

— Mi-a fost rușine... Am crezut c'am de lucru cu oameni nobili, pe când aceia sunt nemernici. Vilko rupse o scândură dela masa la care stătea, Stan apucă alta și așa năvăliră asupra mea... Eu am pus mâna pe laviță...

— Dar trăesc încă? — întrebă speriat Mazko.

— Cum nu!... Le-am spart numai capetele.

Abatele își șterse fruntea.

— Dacă stă lucrul astfel, — zise — și dacă pentru Jaghienka te-ai bătut cu doi oameni, căroră le-ai spart capetele, atunci ai devenit cavalerul Jaghienkei și trebuie s'o iai de soție.

— Dar nu m'am bătut pentru Jaghienka.

— Atunci?

— Pentru Danusia, căci ea e cea mai frumoasă fată din lume...

Abatele se infuriă. Luă toiagul din mâna călugărului, ce era lângă el și strigă oamenilor din suita lui:

— Afară de aici, afară cu voi din casa asta afurisită! Urcați pe cai și să mergem cu ajutorul lui Dumnezeu!

Înzadar s'a luat după el Mazko, înzadar îl ruga, că el nu-i cauza la nimic, abatele rămase la toate rece. Se sui pe cal și se reîntoarse acasă, iar suita îi urmă pe drumul de țară.

Bătrânul Bogdaniec se întoarse acasă, ca plouat.

— Asta bine ai ticluit-o! — zise întristat.

— Cauza tuturor e, c'am rămas acasă — răspuse Zbisko. — Am rămas pentru voia ta. N'am voit să te las singur.

— Și ce va fi acum?

— Me voi duce.

— Unde?

— În Mazovia, la Danusia, ș'apoi în contra germanilor.

Mazko suspină greu și, după o pauză scurtă, zise:

— Bani i-a lăsat aici... Și nu moștenim dela el nimic...

— Ce-mi pasă mie! — răspuse Zbisko, — până când mai am încă sabie, îmi câștig eu ce-mi trebuie.

Mazko căzu pe gânduri.

În loc de dorință i-s'a împlinit chiar contrarul. I-ar fi plăcut dacă Zbisko ar fi luat în căsătorie pe Jaghienka, dar la asta nici nu mai putea să cugete. Abatele încă s'a mâniat pe ei, iar Vilko și Stan sigur, că se cugetă la răsburare. Va fi mai bine dacă Zbisko se va duce. Atunci se curmă toate.

— Acum în adevăr e vremea, să câștigi buchetele de păun dela germăni, — zise Mazko supărat — și e mai bine dacă pleci acuma... Dumnezeu să te însoțească în drumul tău!... Eu voi merge în Zgogelitz, să me împac cu abatele și cu Zich... Îmi pare rău mai ales de bătrânul Zich... Și tu nu te cugeți la sărmana Jaghienka?

— Dumnezeu să-i dea sănătate și tot binele! — zise Zbisko.

PARTEA A TREIA.

I.

Mazko așteptă câteva zile vr'o veste din Zgogelitz, dar când văzu, că așteptarea lui e zădarnică, se decise să meargă el să vadă ce mai e în vecini. Spre norocul lui, află numai pe Jaghienka singură, ce părea tristă. Îl primi bucuroasă cași mai înainte.

-- Acasă-i tatăl tău? — o întrebă Mazko.

— S'a dus cu abatele la vânat, dar va sosi nu preste mult.

Jaghienka îl conduse în sala cea mare și îl rugă să ocupe loc. Apoi îl întrebă:

— Așa-i că te plictisești în Bogdaniec?

— Da, — răspuse Mazko, — doar și tu știi că Zbisko s'a dus.

Fata suspină:

— Știu, l-am văzut chiar și în ziua când s'a dus. Speram, că va veni și la noi să-și ia rămas bun, dar n'a venit.

— Dar cum să vină? Abatele s'a mâniat pe el și tatăl tău poate l-ar fi alungat din curte.

Jaghienka protestă:

— Eu n'aș fi permis așa ceva!

Cuvintele aceste impresionară mult pe Mazko.

Imbrățișe pe Jaghienka și zise încet:

— Dumnezeu să-ți dăruiască tot binele, scumpa mea fată... Știu că suferi, dar și eu sunt trist... Te iubesc mai mult decât abatele și decât tatăl tău, și aș fi mai voit să mor în ranele mele, decât s'ajung să văd și fapta asta alui Zbisko.

Fata deveni palidă și nu putu zice decât:

— Nu vreau să-l mai văd... Aș voi mai bine ca de plânsul cel mult să orbesc, decât să-l văd căsătorit cu fata lui Jurand.

Și învâindu-și fața cu șurța începu să plângă.

— Liniștește-te copila mea, — o mulcomi încet Mazko. — E adevărat, că s'a dus, dar Dumnezeu poate face, ca să se reînnoască fără fata lui Jurand.

— Se poate așa ceva? — întreabă Jaghienka plângând.

— Jurand nu voiește să-i dea lui pe Danusia.

La cuvintele aceste inima fetei nutri încă puțină speranță. Își ridică fața și aproape bucurându-se, zise:

— Asta mi-a spus-o și Zbisko, și oare să fie adevărat?

— Cum e un Dumnezeu în cer!

— Și pentru ce nu-i dă fata?

— Aceea nu o știe nime. Poate c'a făcut vre-un vot. E adevărat că s'a întrepus pentru el chiar și principesa Anna Danuta, dar fără rezultat... — „Nu-i pot da fata!“ — zicea Jurand... Și după ce e om de cuvânt, nu-și va schimba ideile. Cu toate acestea Zbisko a fost silit să meargă, căci Danusia i-a mântuit viața și a fost silit să-i mulțumească... Trebuie să-i câștige cele trei buchete de păun, pe cari i-le-a promis pe cuvântul lui de cavaler... Pentru aceea însă nu avea frică. Vei vedea, că se va întoarce și încă în curând, căci știu că te compătimentește...

(Va urma).

Loc deschis.

Mulțumită publică.

Petru zidirea unei școli noi în Coroșteni-Vulcan, s'au primit următoarele oferte:

Vasile Stroescu 500 cor., Banca N. 500 cor., L. C. 250 c., Colecta făcută de dl I. Merandini la „Clubul Tinerimii“ din București 200 cor., Take Ionescu 100, Mariu Theodorean, Sava Șomanescu câte 20 lei, institutul „Albina“ Sibiu și „Ardeleana“ Orăștie câte 100 c., „Poporul“ Lugoj 10 c., Dr. Elie Dăianu, Cluj 30 c., G. Borzea, Kövesd, I. Cârstea, Brașov câte 2 c., Colecta bisericor Câmpuluineag 8 cor., Iezvin 1 c., Geoagiu 4-20 c., colecta dlui V. Groza, stud. Viena 11 cor.

Ca suprasolvire la prețul broșurii „Chestii contemporane“ au dăruit dl. Sa I. M. Moldovan, Blaj, Dr. V. Bontescu și Dr. A. Straițariu, Hațeg, Dr. S. Colceriu, Oradea câte 9 cor., Dr. Cornel Bene, V. Blășianu, Lupeni, Dr. Șt. Erdélyi, Dr. Frențiu, Orăștie, Em. Ungurean, Timișoara, Dr. Al. Hossu, Deva, G. Suta, Borlești, Aron Mihăescu, Lunca-Cernii câte 4 cor., Rubin Patița, A.-Julia 3 cor., Ioan Boldor, Vulcan, Dr. Dobó, Orăștie, Dr. Fr. Hossu, Deva, Nic. Șerban, Făgăraș, Văd. Dr. Anca, Oravița, Dr. A. Chețianu, G. Precup, Blaj, I. Genț. Oradea, Dr. C. Pavel, Beiuș, Dr. Turcu, Turcu, câte 2 cor., Dr. I. Bălan, București, Șt. Roșianu, Dr. Al. Nicolescu, Traian German, Dr. V. Suciu, V. Suciu, Blaj, Dr. Lazar Popoviciu, General Al. Lupu, Viena, Constantin Pop, Baia de Criș, Nicolau Popp Ormindea, Bas. Morariu, Poiana Aiu-dului, Dr. L. Pop, Dr. Stoica, Brad, Nicolau Zugrav, Uricani, Ioan Opriș, Barul mare, Dr. A. Cosma, Timișoara, Dr. A. Muntean Orăștie, Dr. T. Morcan, Câmpeni, Dr. Al. Bogdan, Brașov, Dr. Leo Parasca, Dr. Hica, Hațeg, Dr. C. Moldovan, Băița, Dr. V. Hetcou, Dr. F. Stan, S. Ciceronescu, Moise Nyes, Oradea, V. Deciu, S. Nic. Mare, Teofil Crișan, Părul, I. Georgiu, Dr. P. Fabian, Gherla, Liviu Iancu, Zabran, N. Poruțiu, Oravița, I. Pop, Ludoș, Dr. Pompiliu Nistor, Zernești, Dr. Șt. Pop, Iezvin, I. Bodocan, Ghelar, Cam. Selăgian, Fabian, Beiuș, G. Morar, Vermeș, A. Moisă, Forotic, N. Șandru, Băsești, Ales. Pop, Belotiniți, A. Dreghici, R. Bărbat, Emil N.

Degan, Budinți câte 1 cor., Dr. N. Ostatea, Vármező 50 fil., Ioan Boza, Petros 40 fil.

Marinimoșilor donatori prin aceasta li-se aduc cele mai ferbinți mulțumite pentru dărnicia lor românească și creștinească, pentru care Dumnezeu să le răsplătească!

Pentru senatul scolastic: Dr. Nicolae Brinzău, președinte. Bucur Voin, notar.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Apostolul cu litere latine, 32 coale f. 4° cu litere mari și cetete. Să vînde broșat cu 14 cor., legat în piele roșie 22 cor.

Antologionul sau Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5-30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5-30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7-30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7-30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

M. Străjan: *Moartea lui Dante Alighieri* traducere din Silvio Pelico și *Ingerul celor trei nopți*, o veche legendă din viața lui Dante, — Craiova 1911 pag. 16, prețul de 20 bani. Amândouă bucățile ni-se prezintă în o traducere foarte îngrijită și ne descriu în vii colori câteva clipe din viața marelui geniu al Italiei.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară
(lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată, căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri la zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a *scăldătorii Felix* recreații și însănătoșiți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonice, 250 chilii comode și plăcute pentru oaspeți, mai departe are sale pentru conversat, pian și cetit, hoteluri excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară; spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Maiu comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

Taxă de cură și de muzică nu este.

Direcțiunea trimite la cerere prospecte gratis.

(39) 14—15

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca **cheagul** să fie **bun și curat**, după experimentare de mai mulți ani mi-a succes a aduce în comerț un **extract de cheag bun și sigur**.

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest **cheag** la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaiate se adaugă la vânzare.

1 sticlă de	1 kgr.	Cor. 4-20 fil.
1 " "	1/2 " "	2-10 fil.
1 " "	100 gr.	" —60 "
1 " "	50 " "	" —40 "

Comandele prin postă se efectuează dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaugă 80 fil. pentru spese de postă.

Carol Schieszl,
farmacist
Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din **Zsidve** (Jidveiu) și la filiala din **Küküllővár** (Cetatea-de-baltă).

(35) 18—?

Cadoul de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul freat **2-20** cor.

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5.9421—1910.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj*. — Prețul tabloului cor. 1-50 fil.

În *Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj* se află de vânzare *Calendarul „Minervei”* cu 1 cor. 25 fil. + 20 fil. porto postal.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

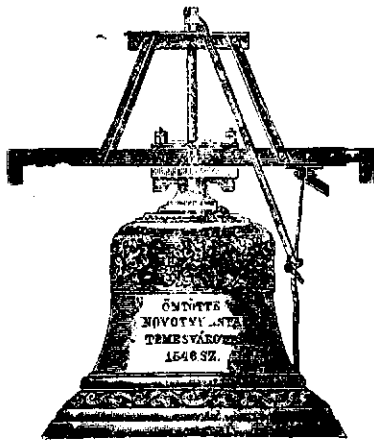
27, 31—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

← clopotele gaurite →

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scunelor de fer bătut, de sine stătătoare. — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig. asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834,801-12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839,992—
	viață	11,020,266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,428,317—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(28) 31—?